

Het open landschap in de lager gelegen kleikomgebieden nabij Serooskerke (Walcheren).

thema
wederopbouw

Wederopbouw Tuin van Zeeland na 1945

Tekst - Ronald van Immerseel
Fotografie - Ronald van Immerseel

In september 1944 was de bevrijding van Nederland nog in volle gang. Zeeuws-Vlaanderen was bevrijd maar Walcheren vormde een moeilijk te nemen volgende stap. Omdat een landing op de Walcherse kust als te gevaarlijk werd beschouwd, besloten de geallieerden tot het inunderen van het eiland om de Duitse verdediging te ontwrichten. Tussen 3 en 11 oktober werden dijken bij Westkapelle, Vlissingen, Rammekens en Veere met succes gebombardeerd zodat uiteindelijk Walcheren vrijwel geheel onder water stond.

Van Vollenhovenweg bij Serooskerke. Voorbeeld van laanbeplanting langs wegen bij de kreekrugdorpen.

Reconstructieplan voor Walcheren uit Het nieuwe Walcheren. Rapport uitgebracht door de Snelcommissie Walcheren (augustus 1946). Coll. auteur.

Na de bevrijding kon begonnen worden met het dichtenvan de dijken. Ondertussen had bijna een jaar lang had het zeewater vrij spel. Steden, dorpen, wegen en waterlopen waren zwaar getroffen en vrijwel alle beplanting van wat vroeger de *Tuin van Zeeland* werd genoemd ging verloren.

De reconstructie van het verwoeste landschap werd in handen gegeven van de Snelcommissie Walcheren. In augustus 1946 was het rapport Het nieuwe Walcheren gereed met daarin een reconstructieplan voor het getroffen eiland.

Belangrijke rol beplanting

Belangrijk onderdeel van de reconstructie was de herverkaveling ten dienste van een efficiëntere landbouw. Maar aangezien ook het toerisme een belangrijke economische factor was, gaf de commissie aan dat deze belangen zo goed mogelijk moesten worden gediend. De beplanting moest een belangrijke rol gaan spelen. Uiteindelijk leidde dit tot het landschapsplan waarin verschillende landschapstypen werden onderscheiden;

- het windschermgebied in de westelijke punt van Walcheren met brede boomsingels aan de windzijde van wegen;
- een dorpenlandschap op de hoger gelegen kreekkruggen met laanbeplanting langs wegen, boomgaarden en beplante boerenerven;
- een open landschap in de lager gelegen kleikomgebieden met voornamelijk struikbeplanting langs wegen en sloten.

Voor de beplanting van buitenplaatsen en boerderijen was bijzondere aandacht, maar voor de befaamde Walcherse meidoornhagen zag men helaas weinig toekomst meer in de herverkavelde landbouwgronden. De 'Herverkavelingswet Walcheren', zorgde ervoor dat het plan snel ten uitvoer kon worden gebracht. Als landschapsarchitecten werden hierbij R.J. Benthem en Nico de Jonge betrokken. De uitvoering was in handen van Staatsbosbeheer. Voor kleinere opdrachten waren ook andere landschapsarchitecten betrokken. Zo was C.P. Broerse verantwoordelijk voor het herstel van de parken van de buitenplaatsen Ter Boede en Toorenvlied bij Middelburg

Harmonieus element

Het landschapsplan Walcheren kan met recht als een geslaagd worden aangeduid. Een fraai voorbeeld van het succes blijkt uit de redengevende omschrijving van het rijksmonument complex historische buitenplaats Zeeduin bij Oostkapelle. Volgens de omschrijving is Zeeduin in cultuurhistorisch opzicht onder andere van belang omdat 'de directe omgeving van Zeeduin wordt gevormd door grondpercelen waarop akkerbouw en veeteelt wordt bedreven. Door de coulissenwerking van de boomrijen die Zeeduin omgeven, is een harmonieuze overgang tussen beide gebiedstypen bewerkstelligd (...) als zodanig beoordeeld vormt Zeeduin een bijzonder harmonieus element in een 'groene' omgeving en neemt het desondanks een geheel autonome belevingsfunctie in binnen de landschappelijke situering.'

Literatuur: Het nieuwe Walcheren. Rapport uitgebracht door de Snelcommissie Walcheren (augustus 1946)

Meto J. Vroom (red.), Ontwerpen van Nederlandse tuin- en landschapsarchitecten in de periode na 1945, tweede druk (Bussum 1992)